

Vasektomie

MUDr. Viktor Vik, Ph.D.

Oddělení transplantační chirurgie, Institut klinické a experimentální medicíny, Praha
Urologická ambulance, Gennet, Praha

Vasektomie je jedním z nejčastěji prováděných urologických zákroků a představuje nejspolehlivější formu mužské sterilizace a nejjistější cestu k zajištění kontracepce páru. I přesto, že se jedná o velmi jednoduchý chirurgický zákrok, prošel tento výkon celou řadou modifikací a postupným vývojem. Bohužel ani naše současné zkušenosti, znalosti a standardizace postupu nevyklučují možné komplikace či případná selhání a každý operatér by si tohoto faktu měl být plně vědom.

Klíčová slova: vasektomie, operační přístupy, komplikace.

Vasectomy

Vasectomy is one of the most commonly performed urological procedures as well as the most reliable method of male sterilization and the surest way to provide contraception to a couple. Despite being very simple, this surgical procedure has undergone a number of modifications and gradual developments. However, even our current experience, knowledge, and standardization of the procedure do not exclude possible complications or potential failures, and every surgeon should be fully aware of this fact.

Key words: vasectomy, surgical approaches, complications.

Úvod

Vasektomie je definována jako chirurgický zákrok, při kterém dochází k přerušení chámovodu za účelem sterilizace muže. Vasektomie je nejspolehlivější metodou antikoncepce. Výhodou je její malá invazivita a nízké riziko komplikací při vysoké spolehlivosti.

V České republice je provedení tohoto zákroku právně definováno od roku 2012 Zákonem 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ze dne 6. listopadu 2011, který nahradil výrazně zastaralou a zcela nevyhovující směrnicí Ministerstva zdravotnictví České socialistické republiky z prosince 1971, vykládající podmínky sterilizace, dle § 27 Zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu (1).

Historie

Historie vasektomie jako formy mužské kontracepce není tak dlouhá, jak bychom

mohli očekávat. Je třeba si uvědomit, že popis buněčného dělení vajíčka po splnutí se spermií byl popsán prvně Barrym v roce 1843. Na druhou stranu již v roce 1853 dr. Leon Gosselin potvrdil předchozí anatomické závěry sira A. P. Coopera, který jako první provedl vasektomii u psa a potvrdil, že po přerušení chámovodu se ztrácejí spermie z ejakulátu, ale spermatogeneze v testikulární tkáni zůstává zachována. Z tohoto pohledu je možné se podívat, že v práci publikované R. Harrisonem v Londýně v roce 1900 byla indikací vasektomie cystolitíza a hyperplazie prostaty, a to u souboru celých 100 pacientů (2).

Přes výše uvedené se vasektomie na počátku 20. století ubírala úplně jiným směrem, než bychom očekávali. Chirurgická sterilizace se stala nástrojem eugeniků s cílem „vylepšení“ lidské rasy, a to na základě hypotézy, že kriminalita, snížená inteligence či psychické

problémy jsou genetické etiologie. Zejména Spojené státy americké postupovaly v této oblasti velmi progresivně a v letech 1909–1924 bylo sterilizováno více než pět a půl tisíce mužů z výše uvedené indikace. Nutno dodat, že carské Rusko v této době drželo krok se světovou vědou (3). Oproti tomu konzervativní Evropa byla poněkud zdrženlivější, snad s výjimkou Švýcarska, kde se od roku 1928 vztahoval eugenický zákon na romské obyvatelstvo, a dále ne zcela bez překvapení fašistické Německo, kde sterilizace na základě eugeniky byla posvěcena fašistickou diktaturou v roce 1933.

Kromě eugeniky našla vasektomie v Evropě i další uplatnění. Rakouský židovský fyziolog a endokrinolog E. Steinach, jeden z průkopníků změny pohlaví – 1931 první male to female gender reassignment v Německých zemích (4), ve svých pracích představil jed-

MUDr. Viktor Vik, Ph.D.

Oddělení transplantační chirurgie, Institut klinické a experimentální medicíny, Praha
vikv@ikem.cz

Cit. zkr: Urol. praxi. 2023;24(4):235-238

Článek přijat redakcí: 20. 3. 2023

Článek přijat k publikaci: 26. 3. 2023